

Ungdom med utviklingshemning og bruk av IKT – nye prosjekter

Gro Marit Rødevand og Riitta Hellman
Karde AS

Torshovseminarene 2011: Inkludering i en ulvetid
15.-16. september 2011

Prosjekter i fokus*

Forstudier	Digital kompetanse	Habilitering i og for arbeid
Ung og begeistret Norges forskningsråd / IT Funk: 2009 Karde AS**	IKT-mestring i dagliglivet ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering: 2010-2011 Karde AS	IKT på veien videre NAV Farve: 2010 Karde AS, Fossheim AS
	Jeg vil også være med! RAM (Rådet for anvendt medieforskning): 2011 Karde AS	Doorways NAV FARVE: 2011-2012 Karde AS, ASVL, Fossheim AS, MjøsAnker AS, Masvo AS

* I tillegg prosjekter som retter seg mot pårørende og webdesignere, samt flere prosjekter der forslag/søknad er til behandling.

** I alle prosjekter også faglig referansegruppe.

Om Karde

- Karde AS (www.karde.no) er en tverrfaglig forsknings- og innovasjonsbedrift.
- Vi skaffer finansiering og gjennomfører prosjekter innenfor våre kompetanseområder.
- Karde bidrar med fagkompetanse om bl.a. tilgjengelighet (uu) av IKT (informasjons- og kommunikasjonsteknologi), brukerundersøkelser, teknologiutvikling og prosjektledelse.
- Vi arbeider spesielt om og med mennesker med redusert kognitiv funksjon, slik som demens eller utviklingshemning.
- Vi publiserer resultater i tidsskrifter og konferanser sammen med våre partnere.
- Vi samarbeider med bedrifter, universiteter, forskningsinstitutter og offentlige virksomheter.

Forankring for våre prosjekter

- IKT (informasjons- og kommunikasjonsteknologi) er blitt en del av dagliglivet
- Digitale ferdigheter er innført som en femte basisferdighet i Kunnskapsløftet
- Ungdom med utviklingshemning liker som regel godt å bruke IKT som PC og mobiltelefon (motivasjon på topp)
- De har en stor evne til å lære å bruke dette
- Likevel er det stor variasjon i opplærings-tilbudet i skole og på arbeidsplasser

<http://www.time4learning.com/images/nev%20smaller.jpg>

Forankring og mål for våre prosjekter

- Lite fokus på digitale ferdigheter som en del av IADL-treningen (Instrumental Activities of Daily Living – komplekse ADL-ferdigheter)
- Manglende IKT-kompetanse gir mer funksjonshemning i dagliglivet og på arbeidsplassen
- Jo større funksjonshemning, dess vanskeligere blir ofte inkludering
- Mer digital kompetanse vil kunne øke sjansene for inkludering blant annet i arbeidslivet
- Mer digital kompetanse vil kunne øke selvbildet for personer med utviklingshemning og gjøre dem mer selvstendige i dagliglivet
- Foruten å øke enkeltpersoners IKT-kompetanse ønsker vi å påvirke holdninger til hva mennesker med utviklingshemning kan mestre

Ung og begeistret (2008-2009)

Mål:

Legge grunnlaget for utvikling av IKT-basert opplæringsprogram innen IADL

1. Hva er viktig for ungdom med utviklingshemning å mestre for et mest mulig selvstendig dagligliv? Skolegang og arbeidsliv i fokus.
2. Oversikt over IKT-baserte opplæringsprogram innen relevant IADL-trening?
3. Hvor mangler det IKT-baserte program for slik trening?
4. Hva kan gjøres på vanlige teknologiplattformer, slik som PC og mobiltelefoner?
5. Kravspesifikasjon for IADL-treningsprogram.

Finansiering: Delfinansiering fra IT Funk.

Partnerne: Prosjektet ble utført av Karde.

Prosjektledelse: Gro Marit Rødevand

Nettside: www.karde.no/UNG_OG_BEGEISTRET_norsk.html

Metoder

- Oversikter over IKT-baserte program i Norge og England
- Litteraturstudier
- Informantintervjuer
- Anbefalinger fra referansegruppen
- Webundersøkelse – utfordringer og behov
- Gruppeintervju med unge personer med utviklingshemming om IKT-bruk

Intervjuresultater

- Ledere i arbeidsmarkedsbedrifter mener mange ferdigheter burde vært trent tidligere.
- Det er ingen standard for IADL-trening.
- IADL-trening (hva som trenges og treningsmengde) avhenger ikke bare av ungdommen (og foreldre), men hva skolen og den enkelte lærer mener bør trenes.
- Det er liten interesse for annen trening i moderne IKT enn basistrening i PC-ferdigheter (ikke bruk av mobiltelefon eller digitalkamera).
- Barn og unge med utviklingshemming liker å bruke PC og mobiltelefon.

IKT på veien videre (2010)

Mål:

- Å bidra til å bedre utvikling og inkludering av mennesker med utviklingshemning i arbeidslivet.
- Å bidra til å endre holdninger til hva mennesker med utviklingshemning kan gjøre på en arbeidsplass.
- Utvikle målgruppens ferdigheter i å bruke IKT.

Finansiering: NAV FARVE (forsøksmidler)

Partnerne: Prosjektet blir utført av Karde i samarbeid med Fossheim Verksteder AS, VTA-avdelingen.

Prosjektledelse: Gro Marit Rødevand

Nettside: www.karde.no/VEIEN_VIDERE_norsk.html

IKT på veien videre

- Opplæring i ordinære arbeidsoppgaver via filmsnutter på PC og/eller mobiltelefon (Fase 1).
- Trening i og utførelse av IKT-relaterte arbeidsoppgaver som kopiering og frankering (Fase 2).
- Opplæring av andre i IKT-relaterte arbeidsoppgaver (Fase 3).
- Opplæring i og utførelse av arbeidsoppgaver som bidrog til et godt sosialt miljø og økt sosial interaksjon på arbeidsplassen. Det ble lagt vekt på overføringsverdi til andre arbeidsplasser. Her ble det bl.a. laget internavis (Fase 3).

IKT på veien videre – de viktigste resultatene

- Opplæring via film var vellykket.
- Arbeidstakerne likte IKT-relaterte arbeidsoppgaver.
- Arbeidslederne ble ofte overrasket over hvor fort de lærte IKT-relaterte oppgaver.
- Filmene var god støtte når repetisjon trengtes.
- Arbeidstakerne likte å lære opp andre i IKT-relaterte arbeidsoppgaver via film.
- Arbeidslederne mente opplæring av hverandre var positivt for de fleste og at opplæringssituasjonen økte sosial interaksjon.
- Også arbeidet med internavis økte sosial interaksjon og var positivt for det sosiale miljøet på arbeidsplassen.
- Det ble utarbeidet en oversikt over IKT-relaterte arbeidsoppgaver som personer med utviklingshemning mestret/kunne ha potensial for å mestre.

Doorways (2011-2012)

Mål: Å bidra til bedre utvikling og inkludering av mennesker med utviklingshemning i arbeidslivet.

1. Utvikle og dokumentere IKT-basert tilrettelegging i overgangen mellom VTA i arbeidsmarkedstiltak og arbeid på ordinære arbeidsplasser.
2. Gi IKT-støttet opplæring i nye arbeidsoppgaver.
3. Demonstrere og rapportere bruken av IKT som hjelpemiddel i opplæringen, basert på tilgjengelig innhold og lavterskelteknologi (for eksempel nettbrett).

Finansiering: NAV FARVE (forsøksmidler)

Partnerne: Prosjektet blir utført av Karde i samarbeid med:

- ASVL (Arbeidsgiverforeningen for Vekstbedriftene) www.asvl.no og tre medlemsbedrifter:
- Fossheim Verksteder AS www.fv.no
- Masvo AS www.masvo.no
- MjøsAnker AS www.mjosanker.no

Prosjektledelse: Gro Marit Rødevand

Nettside: www.karde.no/DOORWAYS_norsk.html

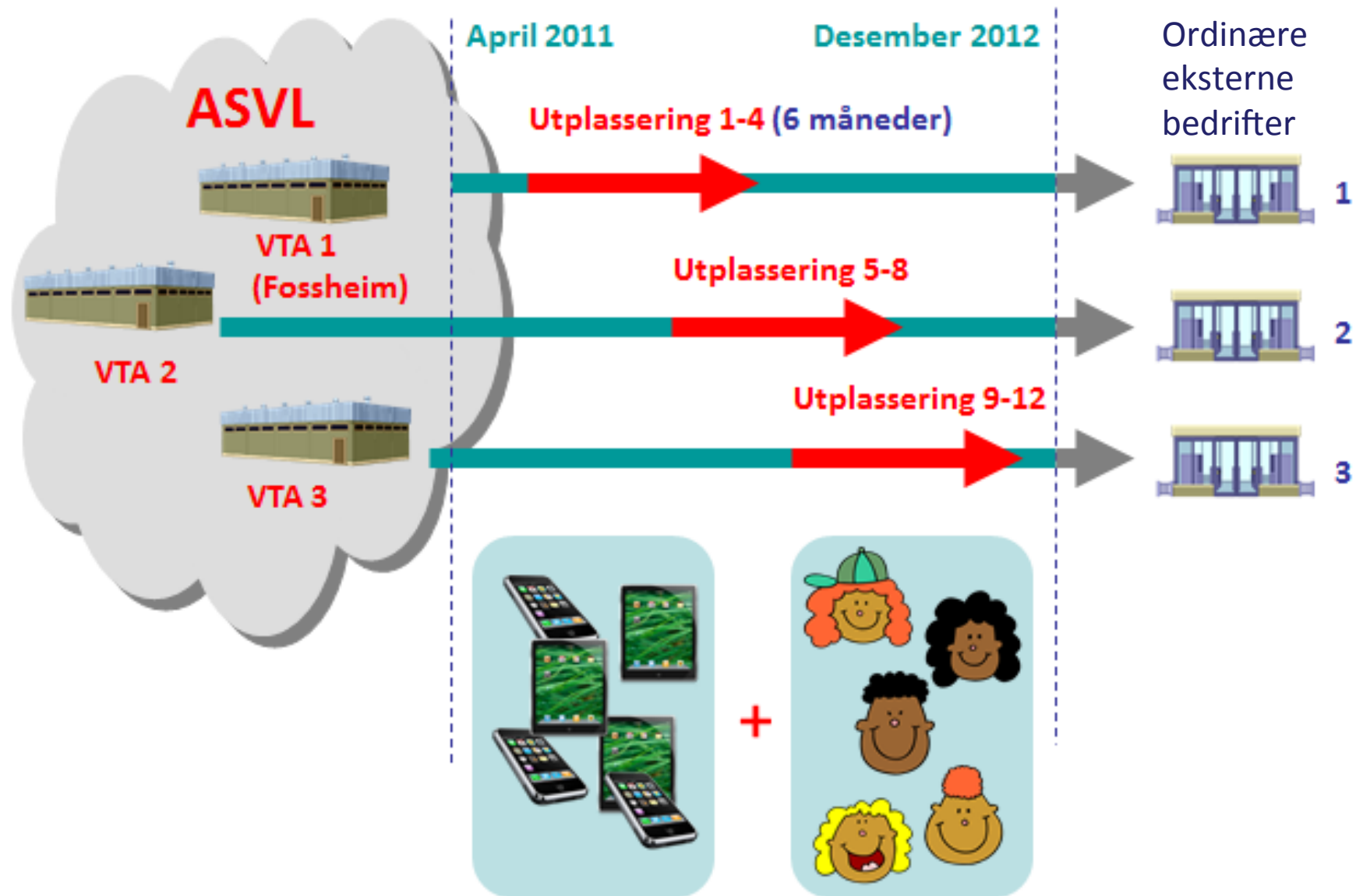
Doorways (2011-2012)

- Arbeidstakere på VTA utplasseres to dager i uken i et halvt år i ekstern bedrift.
- De viser film om hva de gjør i arbeidsmarkedsbedriften på trykkskjermbasert IKT-utstyr.
- Arbeidsleder følger med ut til ekstern bedrift for tilrettelegging og oppfølging.
- Tilrettelegging skjer delvis via IKT (filmer, bilder, lister).
- Noen av arbeidsoppgavene bør være IKT-relatert.

Hva som fungerer godt og ikke, registreres.

Arbeidstakere, arbeidsledere og ekstern bedrift intervjues.

Doorways-prosjektmodell

IKT-mestring i dagliglivet (2010-2011)

Mål: Øke digitale ferdigheter og dermed mestring, velvære og sosial interaksjon hos mennesker med utviklingshemning.

1. Vise at ungdom med utviklingshemning kan mestre mobilkalender, billedhåndtering og overføring mellom digitale medier, bl.a. via e-post.
2. Lage kartleggingsverktøy for aktuelle digitale ferdigheter (skjemaer).
3. Øke foreldrenes forståelse for betydningen av IKT.
4. Lage veiledere for tilsvarende undervisning i de aktuelle IKT-ferdigheter.

Finansiering: ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering

Partnerne: NFU (Norsk forbund for utviklingshemming) er prosjekteier. Mesteparten av prosjektet blir utført av Karde.

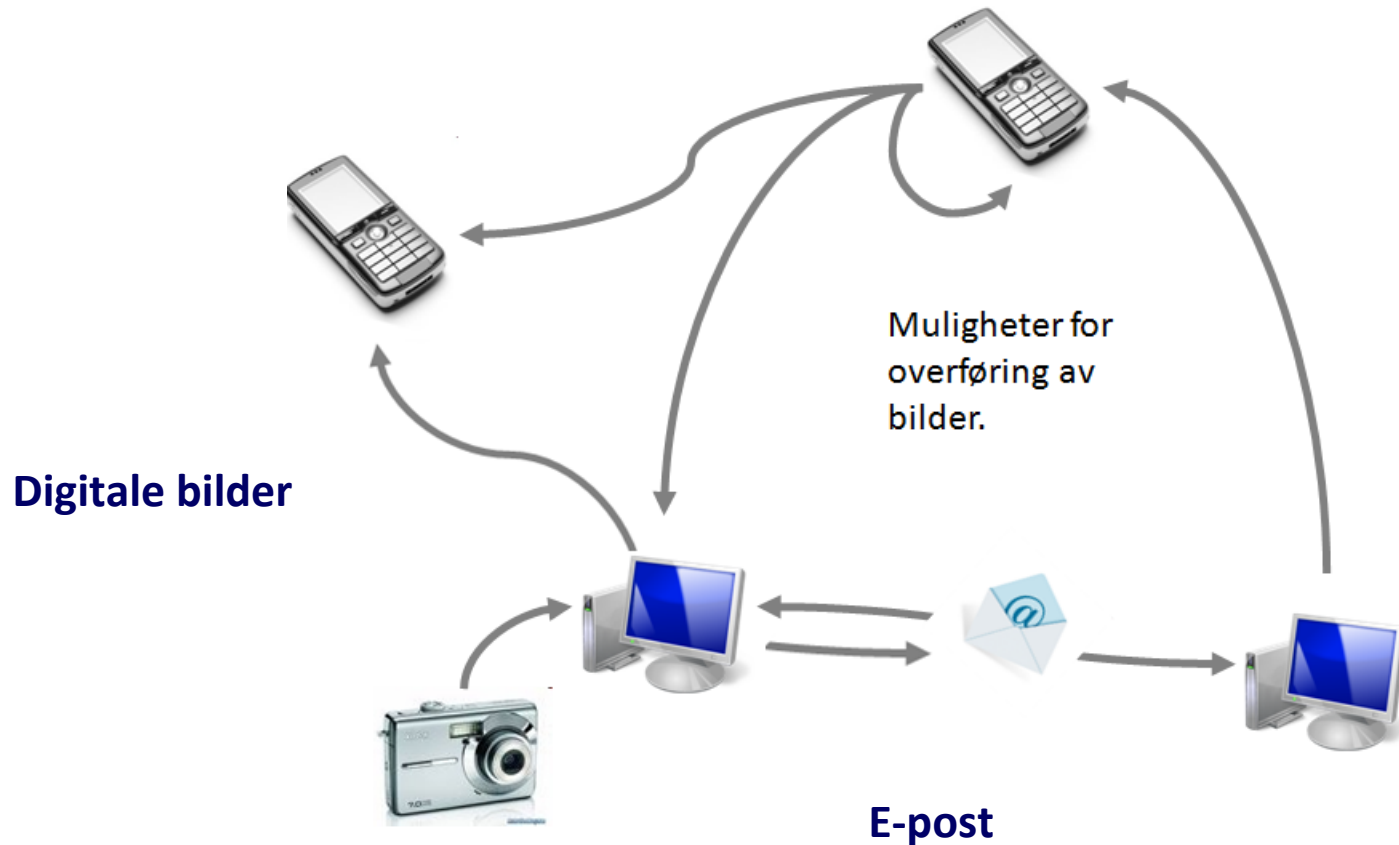
Prosjektledelse: Gro Marit Rødevand

Nettside: www.karde.no/MESTRING_norsk.html

IKT-mestring i dagliglivet – digitale ferdigheter

Kalenderfunksjon på mobiltelefon

IKT-mestring i dagliglivet – prosjektarbeid så langt

- Kartleggings skjemaer er laget
- To kurs på fritiden er avholdt
- Veiledere er laget
- Kurs på en videregående skole /testing av veileder høsten 2011
- Testing av veileder i familier høsten 2011

• Bruke Gmail •

Bruke Gmail 3a

- Gå til Gmail på www.gmail.com
- Skriv inn brukernavn og passord.
- Trykk **Logg på:**

- Har du snarvei på skrivebordet, trykk den i stedet.
- **Uleste meldinger har fet skrift.** Her er det 4 uleste meldinger i Innboksen:

Uleste meldinger har fetere skrift enn de andre.

• Nettvett - kursdelaker •

Nettvett 3f

- Nettvett beskriver hvordan man skal oppføre seg på internett.
- Lureri, mobbing og plaging er ikke lov på nettet.
- Alle bør følge disse reglene.
- Alle har ansvar for hva de gjør på nettet.
- Følg reglene du også!

Disse reglene er inspirert av og tilpasset fra det finske heftet "Nettetsikerte: Oppførselsregler for internett på klasseråd" av Petri Ilmonen. Illustrasjonene kommer fra © www.clipart.com.

Mobilkalender: Legge inn en avtale

Du skal legge inn neste kurskveld som et møte

For å bekrefte at du ønsker å gjøre noe, trykker du i midten av hjulet.

Før du beveger markøren, står den på dagens dato. Først beveger du markøren til datoen for avtalen du skal legge inn.

Når du er på riktig dato, trykk OK. Ingen notater betyr at det ikke er lagt inn noe på den datoen ennå. Har du lagt inn noe tidligere, vil du se det igjen nå. Trykk OK for å legge inn en avtale.

• Ta skarpe bilder med digitalkamera •

Ta skarpe bilder 1b

Skarpe bilder er best å se på. Noen bilder blir ikke skarpe. Dette er et uskarpt bilde. →

Uskarpe bilder kan skyldes:

- 1) At du beveger deg når du tar bildet.
- 2) At det/den du skal ta bilde av, beveger seg (som her). →
- 3) At du beveger kameraet når du tar bildet.

For å få skarpe bilder skal du:

- 1) Stå eller sitte stille når du tar bilder.
- 2) Ikke ta bilde av noe som beveger seg.
- 3) Holde kameraet i ro mens du tar bilde.

Jeg vil også være med! (2011)

Mål: å bidra til inkludering av mennesker med utviklingshemning i sosiale medier for å delta, dyrke interesser, få kunnskap og venner. Man skal oppleve nettet som et trygt sted å ferdes på.

1. Framskaffe ny, forskningsbasert kunnskap om sosiale medier og bruk hos barn og unge med utviklingshemning.

Informasjon fås fra fokusgrupper og observasjon av konkrete brukssituasjoner.

2. Utforme veiledere til både barn og unge med utviklingshemning og deres foresatte/foreldre og andre pårørende om trygg bruk av sosiale medier.

- (Eksisterende veiledere er rettet mot normalt fungerende brukere av IKT.)
- Spredning av resultater (veiledere) vil være en viktig oppgave for å nå fram til brukere.

Finansiering: RAM (Rådet for anvendt medieforskning; Medietilsynet) www.ram.no

Partnerne: Prosjektet blir utført av Karde.

Prosjektledelse: Riitta Hellman

Nettside: www.karde.no/BLI_MED_norsk.html

”Jeg vil også være med”-veiledere

PERSON-VERN I SOIALE MEDIER	Person med utviklingshemning	Pårørende
Personvernsinnstillinger	Liten veileder om sosiale medier (Få kan gjøre innstillinger selv)	Personvernsinnstillinger: <ul style="list-style-type: none">• nettleser• søkemotor• sosiale medier (SM)
Type veileder	Hvordan man skal bruke sosiale medier	Personvernsinnstillinger og råd grundig forklart

Om prosjektf finansiering

Kardes forsknings- og utviklingsprosjekter (FoU) er finansiert av bl.a.:

- VERDIKT (Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT) – Norges forskningsråd
- IT Funk (IT for funksjonshemmede) – Norges forskningsråd
- NAVs FARVE-program (forsøksmidler knyttet til prosjekter innen arbeidsliv og velferd)
- ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering
- RAM (Rådet for anvendt medieforskning, Medietilsynet)
- Tilskudd fra Helsedirektoratet
- EUs rammeprogram (FP) for forskning

Nye muligheter

Vi inviterer til samarbeid om nye prosjekter for å:

- Framskaffe ny kunnskap
- Møte utfordringer i ny bruk av IKT
- Utrede muligheter
- Lage audiovisuelt og digitalt læremateriell
- Bidra til deltakelse, inkludering og positiv utvikling for sårbare grupper
- Øke kunnskapen om IKT i dagliglivet
- Realisere målsettinger i Kunnskapsløftet

Prosjekter kan gjerne utformes sammen med skoler og Utdanningsdirektoratet, herunder Statped (andre finansieringskilder er nevnt på et tidligere lysark).